

Biskop i Nidaros

Herborg Finnset

1

**Visitas i Frosta og Åsen,
Alstadhaug, Ekne og
Markabygda sokn i Stiklestad
prosti.**

**5.november 2020 og
6.-12. september 2021**

1. Røttene og veksten

«Mine røtter er at Gud elsker meg».

Menighetspedagog Anne Grete Kjølsvik holder opp en stor solsikke for de 19 tiendeklassingene på Ungdomsalfa i Skogn. Rota til solsikken vises tydelig. Det samme gjør den klare gule blomsten. Til sammen blir det et sterkt bilde på røttene og veksten, noe har vi sett mye av gjennom bispevisitasen denne uka.

Ungdomsalfa, som er et tilbud om undervisning og samtale til tiendeklassingene på Skogn, er et av eksemplene på hvordan kirka er med på å plante gode røtter i dette området.

Vi har sett hvordan kirka og skolen samarbeider godt på Frosta, og vi har fått være med sokneprest Kristin Mørreaunet Bentzen på skoletime om ungdom og seksualitet. Vi har sunget og ledd sammen med tirsdagstreff-deltagerne i kirkestua i Markabygda, som samles om bygdeliv, sangglede og gudsord. Vi har møtt lederne for barnehager i disse fem soknene til en god samtale, herunder også lederne for de tre menighetsbarnehagene i Alstadhaug, som med utvidet formålsparagraf kan gi barna viktige drypp av kirkeliv og refleksjon. Vi har møtt steinhuggeren og orgelbyggerne i Åsen, som tar vare på viktige kirkelige tradisjoner. Og vi har deltatt på fargerik gudstjeneste på Ekne, og sett hvordan musikken og kulturen bidrar til tro og rofeste.

Å være på visitas er å spørre: «Hvordan står det til?» Formålet med visitasen er å støtte, inspirere og veilede menigheter og ansatte, og synliggjøre kirkas nærvær i lokalsamfunnet. Den er en termometermåler på hvordan det står til lokalt. Den skal skape rom for å samtale om dagens situasjon om hvor og hvordan veien går videre for lokalmenighetene. Visitasen skal være med på å legge til rette for at kirka enda bedre kan fylle sin oppgave: å være en sammenheng hvor vi får del i Guds nåde og kjærlighet, tro og håp, frimodighet og glede.

Å være kirke for dagens mennesker på vårt sted er en oppgave som hele tida er i endring. Fortellinga om Guds kjærlighet, om håp og tro er den samme, men må stadig tolkes og fortelles på nytt og på nye måter for oss som er her nå. Hvordan ivaretar kirka denne oppgaven? Hvordan *møter kirken* det som skjer i våre lokalsamfunn? Brua mellom fortid og framtid er den tida som er *nå*. Det er nå det er vår tid, og vår mulighet.

«Såkorn som dør i jorden lever i nye korn» har vært tema for bispevisitasen i Frosta og Åsen, Alstadhaug, Ekne og Markabygda. Vi må ta med fortsettelsen på sitatet fra Svein Ellingsens innholdsmettede salme:

Såkorn som dør i jorden,
lever i nye korn
Kristus, i måltidets samfunn
gir du oss livets brød.
Deg skal vi takke og tilbe!
Slektenes evige lovsang
stiger fra natt og død.

Etter hvert som vi har kjørt forbi gule og modne eller høstede kornåkre, har vi skjønnet at dette er levende symbolspråk i disse bygdene. Også i menighetenes liv handler det om å så og om

å høste. Sårket gir seg selv og dør, for at det nye skal spire fram. Slik er årets vekslinger, slik er også mange prosesser rundt oss. Det vi har i dag må ofte endres for at det kan få fornyet betydning. Jesus brukte dette bildet på seg selv og sin egen oppgave: *«Hvis ikke hvetekornet faller i jorden og dør blir det bare det ene korn, - men hvis det faller i jorden og dør, bærer det rikt frukt»*. Senere skulle disiplene hans skjønne den dypere mening i det han fortalte dem. Lignelsen er fremdeles forståelig og relevant på Innherred i 2021.

2. Visitas i koronatid

Bispevisitasen i dette området har strukket seg over ekstra lang tid. Den startet som opprinnelig planlagt 5. november 2020, men ble avbrutt etter én dag, da andre koronabølge feide inn over landet. 44 uker senere, mandag 6. september kunne visitasen gjenopptas.

Slik står historien om visitasen som et godt bilde på hvordan kirken preges av koronapandemien. Men i løpet av disse til sammen seks visitasdagene, har vi også fått høre om hvordan pandemien har forløst noe nytt i menighetene. Vi har fått historier om digitale gudstjenester, trosopplæringstiltak og musikkandakter, som har hatt god respons og møtt mange i en isolert tid. Menighetsansatte forteller om at de benyttet anledningen til å sette seg sammen og «gå noen nye steg».

Alle ansatte, ikke minst kirketjenerne Selmar Greistad, Henning Vik, Ole Ronny Jørstad og Kent Gunnar Berg Solli, har gjort en formidabel jobb for å tilrettelegge best mulig for godt smittevern og størst mulig deltagelse i kirkelige handlinger. Vi har hørt om høyttalere på kirkebakken under begravelser og tett smittevernssfokus gjennom lengre arbeidsdager enn vanlig.

Også i møte med menighetsrådene har vi fått høre om en fremoverlent koronahåndtering. Da kirkekaffen måtte avlyses i Åsen, kjøpte menigheten inn bålpanne og brukte den som utendørs treffpunkt etter gudstjenesten. I Markabygda hadde man suksess med å flytte 17. mai-gudstjenesten ut av kirka. I Frosta byttet man ut orgel inne i kirka med trekkspill på kirketrappe. «Koronatiden har gitt oss mer tid til å reflektere over andre ting enn vi gjøre ellers» forteller menighetsrådslederen fra Ekne. Fra Alstadhaug forteller menighetsrådet om økt kollekt i 2020, selv om det bare kunne brukes vipps til innsamlingen.

Det er all grunn til å gi honnør til ansatte og frivillige, som har tenkt nytt og strukket seg langt for at kirka skal gi et helhetlig tilbud i lokalsamfunnet, også i en krisetid som dette.

3. Synger fra hjertet

En av kveldene under bispevisitasen ble vi invitert til salmekveld i Åsen kirke. Kirkemusiker Odd Halvor Moen åpnet med å invitere oss med på litt utenatsynging.

- I England kaller de det å synge utenat «to sing by heart». Nå skal vi sammen synge fra hjertet, fortalte Moen. Og det er akkurat det vi har opplevd gjennom hele denne visitasen: På Innherred synger man fra hjertet. Vi så det på tirsdagstreff og salmekveld i Markabygd og under andaktsstunda på Stokkbakken omsorgssenter i Åsen. Og vi opplevde det sterkt under «Fargerik gudstjeneste» i Ekne kirke, hvor det var herlig musikk og salmesang gjennom hele kvelden helt til vi avsluttet i kveldssola på kirkebakken med «Å hvor salig å få vandre».

Det har vært godt å se hvordan musikken og kulturen bidrar så sterkt inn i kirke- og trosliv i alle disse fem menighetene. Vi fikk se hva det betyr for de aller minste under babysangen på Åsen menighetshus. Og da neste andaktsarrangement ble annonsert på Stokkbakken omsorgssenter, kom umiddelbart spørsmålet fra brukerne: «Kommer Hans også (Melhus, kirkemusiker) tilbake?»

Alt dette viser hvor viktig musikken er som fellesskapsmarkør og trosuttrykk i alle aldre. Kunst og kultur *er tro!*

Det finnes mye og ulik kompetanse på kultur i dette området. Møtet vårt med orgelbyggerne i «Brødrene Torkildsen Orgelbyggeri» på Åsen ga et innblikk i en viktig kompetanse og sterk forvaltning av tradisjon, tro og musikk. I gårdsbygningen tett ved E6 har det i 140 år vært bygget kirkeinstrument. I dag er sju medarbeidere i sving for å skape nye orgel til framtidens kirkemusikk.

4. Undring på små føtter

Det runget godt fra kirkebenkene i Alstadhaug, da barnehagebarn fra hele visitasområdet sang «Kjære Gud jeg har det godt». Da hadde to «Kirkerotte»-dukker (styrt av menighetspedagog Anne Maria Nydal og diakoniarbeider Stian Berland Kjølsvik) fortalt om Guds kjærlighet og trygghet, og nå ga de unge gudstjenestedeltagerne klar beskjed: Denne sangen kunne de, selv om de egentlig brukte å synge den når de skulle legge seg....

Barnehagegudstjenesten og møtet med barnehagestyrere ga oss sterke historier om barns undring og refleksjon. Hvor viktig det er at denne undringen blir tatt på alvor! Godt og kompetent arbeid gjøres med akkurat det i barnehagene og i menighetenes trosopplæring.

I likhet med ellers i disse soknene, er påske- og julevandring i Frosta kirke populære arrangement for barna. I Åsen står babysangen sterkt, den fikk vi selv være med på under denne visitasen. Og i Alstadhaug opplevde man midt i koronatiden at 52 seksåringer møtte opp for å få seksårsboka si på et arrangement som foregikk både ute og inne. «Dette ble en flott dag midt i pandemien. Oppslutningen var langt større enn menigheten hadde trodd på forhånd», forteller sokneprest Janne Grete Jørstad.

Alt dette er gode bekreftelser på at kirken tar ansvaret med å skape rom for «undring på små føtter». Ikke minst er dette viktig i forhold til kirkelige handlinger. Vi har hørt om hvordan barnehage og menighet sammen har stilt opp og invitert små pårørende til å bli kjent i kirka i forkant av begravelsen. Slik ble det som virket skremmende gjort trygt. «Dette redda begravelsesdagen» sa mora til barnet i etterkant.

5. Varme hender

I alle de fem sognene har kirken et utstrakt omsorgsarbeid. Det er fint å se de gode blikk og varme hender og hvor godt de kirkeansatte samarbeider med andre omsorgsarbeidere i lokalsamfunnene.

Mange steder har de diakonale arrangementene under visitasen vært de første samlingene siden korona-utbruddet i mars 2020. Da diakon på Frosta og Åsen, Rønnaug Torland Løvrød, ønsket velkommen til andaktsstund på Stokkbakken omsorgssenter, var det en bevegelse

stemning i salen. «Jeg begynte å glede meg i går», strålte en av brukerne på senteret. Her hørte vi også prestevikar Lars Fjærs nære betraktninger om tro og tilhørighet, lagt inn i erfaringer fra sin egen oppvekst og familie.

I møte med virksomhetsledere fra Levanger og Frosta kommune, fremholdes det gode samarbeidet med kirkens diakoner og den høye kompetansen. Samtidig uttrykkes det behov for ytterligere oppfølging av åndelige og eksistensielle behov blant eldre og brukere. Det er for øvrig godt å se at diakonene er etterspurt i det palliative arbeidet (omsorg for uhelbredelig syke) på institusjonene.

Dette gir grunn til å påpeke at behovet for diakonal tilstedeværelse er større enn det kirken klarer å fylle i dag. 25% diakonstilling på Frosta, og det samme på Åsen, er knapt når behovet er så stort. Det er grunn til å reflektere over dette både i kommuner og kirke.

6. Røtter i lokalsamfunnet

«Å slå rot» handler også om å finne sin plass i samfunnet. I løpet av denne bispevisitasen har vi fått se et imponerende arbeid for å skape arbeid i hjembygda.

Vi møtte Inga Hammer og Vegard Sørmo Loktu som med iver, kreativitet og stor arbeidskapasitet har laget sin egen bedrift på familiegården i Markabygda. Gårdsbutikk og frisør er etablert i den gamle kårleiligheten, og i fjøset går kjøttproduksjonen for fullt.

På Myraunet gård på Frosta har Gustav og Hanne Myraunet etablert opplevelser og selskapslokaler. Og ikke minst skapt bedriften «Rågo» som leverer kortreiste grønnsaker til store deler av Trøndelag. 32 000 grønnsakskasser ble levert ut i 2020, alt dette har skapt nye og viktige arbeidsplasser for unge ansatte på Frosta.

På heimgården i Åsen driver Øyvind Evenhus Torgard Monument, som leverer gravsteiner og steinbearbeiding for kirkegårder i Midt-Norge. Under visitasens første dag (i november 2020), fikk vi et innblikk i en høykompetent, omfattende og respektfull produksjon. Dette sikrer kortreist levering til områdets kirkegårder og nærhet til bestilling av gravstein for pårørende i området.

I det hele tatt har vi opplevd mange sterke og romslige lokalsamfunn under denne visitasen. De skaper gode rammer for trivsel, oppvekst, arbeid, hverdagsliv og menighetsarbeid.

7. Pilegrimsvandring, åpne rom og nytt kirkebygg

Midt under et visitasarrangement i Markabygda møtte vi en dansk pilegrim på vei fra Stiklestad. Han er en av de mange som legger sin pilegrimsvandring til dette området. Pilegrimsleden går gjennom alle de fem menighetene vi har besøkt denne gangen: enten leden langs/over Trondheimsfjorden, eller på den såkalte «innerleia» gjennom fjell og skog mellom Stiklestad og Nidaros.

En økende økologisk bevissthet i samfunnet kan føre til flere pilgrimer som ønsker en naturnær ferieform. Vandringa i landskapet, som vi tar for gitt, er en sjelden opplevelse for mange: Ro, naturnærhet og gjestfrihet i et landskap rikt på kulturminner og levende

bygdekultur. Her finnes spesielle muligheter for dette området, både for å styrke tro og refleksjon, men også for næringsliv og turisme. Flere steder er det etablert gode pilegrimsmottak og –herberger.

Pilegrimsvandring er et gammelt fenomen, og noe som har fulgt den kristne kirke til alle tider. Samtidig er pilegrim blitt en moderne måte å uttrykke åndelig lengsel og praksis på. Kristendommen i den vestlige verden har endret fokus: fra lære og trosinnhold, til å vektlegge opplevelser, personlige erfaringer og religiøs selvutvikling. Her kan kirkene gjøre en forskjell for mennesker på leting etter en dypere, eksistensiell mening og livspraksis. Med de historiske kirkene langs ledene er det godt å merke, som vandrer eller bilist, at vi møter gjestfrihet og åpen kirke.

For oss alle kan et sies: Din lokale kirke er ditt nærmeste pilegrimsmål. Også for oss som bor i et lokalsamfunn, er det viktig å møte den gjestfriheten som ligger i at kirka er åpen og tilgjengelig for oss; også slik kan folkekirka sørge for å være til stede og åpne rom for hverdagsnær tro.

Underveis i visitasen hadde vi et åpent og godt møte med ledelsen på Fokus, Normisjons aktive forening og forsamlingshus på Skogn. Her samarbeider Normisjon og lokalmenighet nå godt om aldersrettede tiltak, og alt ligger til rette for et tillitsfullt samarbeid i tida framover. Takk for det arbeidet som gjøres for barn og unge i Skogn ut fra foreninga og bygget!

Siden forrige visitas her det vært feiret 850-årsjubileum for Alstadhaug kirke, i februar 2019. En formidabel alder for ei soknekirke som er i svært aktiv bruk, og hyggelig å høre at det er *venteliste* for å være vertskap i åpen kirke! Gledelig også å få sett på de aller nyeste kirkeplanene: På Troset gård i Markabygda - med panoramautsikt mot Movatnet – er Heidi Troset i ferd med å bygge en liten pilegrimskirke. Det gjorde inntrykk å se det dugnadsarbeidet som er gjort, og den sterke visjonen Troset har om at pilgrimene som går gjennom tunet, kan få et rom for bønn og stillhet på vei til Nidaros.

De neste ni årene bringer oss fram mot 2030, og tusenårsminnet for slaget på Stiklestad, et vendepunkt i Norges historie og vår identitet som nasjon. Her er ei rik historie å forvalte, og mange muligheter for å skape gode samlinger om disse store temaene. Mer enn historiekunnskap har vi en mulighet for en felles samtale i samfunnet om hvilke verdier vi ønsker skal prege det som er vår nåtid, og vår framtid, og til å verdsette den tro og det verdisynet det var verd å dø for. I det vi kaller Olavsarven ligger det en stor rikdom som fortjener å oppdages på nytt. Også her er det en forbindelse til visitasens tittel, om kornet som legges i jorda og dør, og gjennom det kan nytt liv vokse fram.

8. Samarbeid mellom kirke og kommune

Samarbeidet mellom kirke og kommune skjer gjennom Kirkelig fellesråd. Spesielt for dette visitasområdet, er at fellesrådet er interkommunalt. Menighetene som vi har besøkt er en del av et fellesrådsområde som omfatter både Verdal, Levanger og Frosta.

Både folkevalgte og ansatte i Sør-Innherad kirkelige fellesråd gir uttrykk for at et sammenslått fellesråd gir muligheter og fleksibilitet. Det har vært godt å høre om et

samarbeid som fungerer på tvers av menighetsgrenser, og som bidrar til større stillingsandeler og handlingsrom.

I møter med fellesråd og kommune har vi sett potensialet for en enda tydeligere samhandling. Hva slags rolle skal presten ha i en kommunal krisehåndtering og -beredskap? Hvordan kan kirke og kommune samarbeide tettere om det lokale ungdomsarbeidet og sammen bidra til at færre faller utenfor? Hvordan kan lokalmenighetens erfaring og kompetanse utnyttes ytterligere? Det er et gjensidig ønske om å styrke samarbeidet. Gjennom visitasen har konkrete ambisjoner blitt formulert, og det er gjort avtaler om videre kontakt og oppfølging.

Videre oppfølging blir det også av samarbeidet mellom kirke og skole. Det er allerede et godt etablert planverk for samarbeidet på alle skoler. I et møte for skolelederne på Frosta skole, ga også rektorene i visitasområdet uttrykk for at kirkas tilstedeværelse er viktig og velkommen, og at det i noen skoler er tid for å gå gjennom planene for skole-kirkesamarbeidet. Ny læreplan for den norske skolen fra 2019 åpner rommet for å oppdatere og utvikle videre samarbeid. Det er også grunn til å reflektere videre om forskjellen mellom *livssynsnøytralt* og det *livssynsåpent*.

Denne høsten har både kommune og menigheter frist for å delta i høringen om ny organisering av kirka vår. Her vil det komme nye rammer for fellesrådets fremtidige ledelse og organisering. Det er viktig at menighetsråd, fellesråd og kommuneledelse melder seg på i denne prosessen. I dette visitasområdet vil et av de naturlige spørsmålene være erfaringene med et interkommunalt fellesråd, og om et Sør-Innherad kirkelige fellesråd er en naturlig størrelse for framtida.

9. Veien videre

I denne visitasen har vi fått oppleve og høre om mange gode ting som skjer i disse fem soknene i Sør-Innherred. En grunnleggende tillit til hverandre, gode samarbeidsforhold og mange frivillige med sterkt eierskap og trofasthet til både kristne organisasjoner og folkekirkas liv, preger menighetene. Takk for alt det gode som skjer her, og all tro og tilhørighet som finner konkrete uttrykk i deltakelse i gudstjenester og andre fellesskap, og i omtanke for andre.

- Vi er forhåpentligvis på tur ut av en svært vanskelig tid: pandemien har satt oss alle på prøve. I denne tida har det også vokst fram noe nytt: vi har oppdaget nye måter å møtes på, og skapt nye møtesteder. Jeg vil oppfordre menighetsråd og ansatte til sammen å tenke på hvilke konsekvenser dette skal få, og fortsette å utforske nye arbeidsmåter og møtesteder: Hvordan er vi en nærværende folkekirke i våre lokalsamfunn?
- Det er et solid og tillitsfullt kirke-skole og kirke-barnehagesamarbeid. Ta godt vare på det! Følg opp muligheten for gjennomgang og justering av det planmessige samarbeidet som de nye læreplanene åpner for, og som vi har snakket sammen om underveis i visitasen.
- I møter med fellesråd og kommune har vi sett potensialet for en enda tydeligere samhandling. Kirkelig ansatte har en stor kontaktflate og kompetanse i møte med det offentlige. Hvordan kan kirke og kommune samarbeide tettere om oppfølging av

ungdom som strever i livet sitt? Hva slags rolle skal presten ha i en kommunal krisehåndtering og -beredskap? Hvordan kan det lokale kirkelige ungdomsarbeidet fortsatt ha et blikk for de som strever? Dette er spørsmål som det vil være nyttig å samtale *sammen* om.

- Kirkens omsorgstjeneste, diakonien, kan være omsorgsarbeid både for både eldre og yngre. Vi har hatt gode samtaler med ledelsen i pleie- og omsorgstjenesten, og de forteller om godt arbeid med diakonen med åndelig og eksistensiell hjelp, samtaler og sosiale møtepunkter. Jeg vil utfordre menighetsråd og fellesråd til å tenke gjennom om det finnes muligheter for å styrke det diakonale arbeidet, og hvordan det i så fall ville vært mulig å få det til.

Disse ber jeg dere om å følge opp. Samtalene disse dagene og foredraget med disse utfordringene, er grunnlaget for prostens oppfølgingsarbeid i løpet av de neste månedene.

Til slutt: TAKK. Et stort takk for gjestfrihet og god mottakelse overalt! Takk til sokneprestene Kristin Mørreaunet Bentzen, Janne Grete Jørstad og prestevikar Lars Fjær, som har foldet ut et stort spekter av gudstjenester og temasamlinger denne uka, til kirkeverge Børge Lund og fellesrådsleder Jann Karlsen som har tilrettelagt og deltatt i møter, og til ledelsen i Frosta og Levanger kommuner som har tatt så godt imot oss. Og sist, men ikke minst: takk til prost Gustav Danielsen og rådgiver Magne Vik Bjørkøy for konstruktivt og godt arbeid og medarbeiderskap!

Må Gud velsigne Frosta, Åsen, Markabygd, Ekne og Alstadhaug menigheter i arbeidet med å ta vare på gode røtter, og ny vekst i Vårherres mangfoldige åker !